

FRANCO.ES, NOVA EINA CONTRA EL FRANQUISME

L'Associació per a la Recuperació de la Memòria Històrica (ARMH) ha adquirit el domini d'internet Franco.es per convertir-lo "en una eina de denúncia i divulgació dels

crims del franquisme", segons va explicar ahir Emilio Silva, president de l'entitat. El domini pertanyia a un ciutadà nord-americà i l'ARMH ha pagat 800 euros per

aconseguir-lo. L'entitat està estudiant ara quin contingut li donarà i si farà com a Alemanya, on el domini Hitler.de reenvia a l'entrada *Holocaust* de la Wikipedia.

La Pedrera i l'escultura de la Mare de Déu que havia de coronar la façana en un dibuix de Jujol. ARXIU JUJOL / TRIANGLE POSTALS

El jove arquitecte que va esperonar Antoni Gaudí

A.R.T. BARCELONA

"La diferència d'edat no va ser un obstacle en la relació personal i artística de Josep Maria Jujol i Antoni Gaudí: tot i que havien nascut amb 27 anys de diferència, els va unir l'admiraçió i el respecte mutu per les obres respectives", afirma Josep Maria Jujol Jr. al nou llibre que dedica a l'obra del seu pare, *Jujol & Gaudí* (Triangle Postals). Algunes de les aportacions que Jujol va fer a algunes de les obres més emblemàtiques de Gaudí són extraordinàries: la façana de la Casa Batlló, els sostres i les baranes escultòriques de la Pedrera, el tren cadisc del banc del Parc Güell i els murals ceràmics de la capella reial de la Seu de Palma. Hi ha consens entre molts dels testimonis que apareixen al llibre sobre la força d'aquests treballs: Jujol va donar "color i vida" a l'arquitectura de Gaudí, com diu l'arquitecte japonès Masayuki Irie; va ser qui "va estimular i va catalitzar la transformació de Gaudí", com explica l'arquitecte i crític Josep Maria Montaner. Tot i així, el final d'aquesta unió va ser trist: malgrat haver col·laborat també en la Sagrada Família, quan Gaudí va morir Jujol no va rebre l'encàrrec de continuar-la. Montaner ho considera "un misteri insondable" i Oriol Bohigas assegura que només Jujol les hauria pogut continuar perquè era "el seu únic deixeble".

Jujol & Gaudí té valor pel repàs de les obres compartides entre els dos arquitectes i també perquè aborda el vessant personal de la relació a través de diferents episodis, com una excursió a Montserrat el 1909 per celebrar la cobertura d'aigües de la Pedrera, una visita de l'Associació d'Arquitectes de Catalunya a la Sagrada Família el 1915 i una altra a l'Orfeó Català. És d'agrair que Josep Maria Jujol Jr. hagi volgut compartir un material íntim com són algunes pàgines dels dietaris del pare. Entre aquestes pàgines hi ha les del dia de la mort de Gaudí, il·lustrada amb un sagrat Cor; la del dia dels funerals, amb un compàs, un dels atributs de l'arquitecte, i la del dia que va rebre 2.000 pessetes del llegat del seu amic i col·lega. —

La Casa Planells: modernista i per força gairebé racionalista

El COAC exposa més de 50 plànols i dibuixos de Josep Maria Jujol

A.R.T. BARCELONA

La col·laboració d'Antoni Gaudí i Josep Maria Jujol a la Pedrera és un dels capítols més brillants de les seves trajectòries i alhora dels més problemàtics, ja que la propietària de l'edifici, Roser Segimon, va acomiadar Gaudí abans que acabessin les obres. Josep Maria Jujol tampoc no va tenir bona sort a la Casa Planells, un edifici d'habitatges que va projectar als anys 20 força a prop de la Pedrera, en un dels xamfrans de la Diagonal amb el carrer Sicília. Com es pot veure a la nova exposició que el Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (COAC) dedica als dibuixos de Jujol, titulada *Jujol i el dibuix*, la primera intenció del client, Evelí Planells, era fer-se un habitatge fastuós, però les vicissituds econòmiques l'hi van impedir perquè es va veure obligat a trossejar el solar i vendre'l per parcel·les. Sí que es va poder permetre un petit bloc d'habitatges de quatre pisos, que Jujol va abandonar abans d'acabar les obres. Va ser un arquitecte anònim qui es va ocupar de la construcció de l'última planta. Tot i així, la Casa Planells és un tresor arquitectònic. Malgrat que no va arribar a estar guarnida amb el coronament i la profusió d'elements decoratius que havia dissenyat Jujol, la Generalitat va iniciar els tràmits per declarar-la Bé Cultural d'Interès Nacional coincidint amb la inauguració de l'exposició la primera setmana de juny.

Jujol i el dibuix mostra més de 50 dibuixos i està inclosa dins els actes commemoratius del 140è aniversari del naixement de l'arquitecte, batejats com a Jujol 140. "A la Casa Planells es pot fer un cert paral·lelisme entre Gaudí i Jujol en molts sentits -afirma Roger Subirà, arquitecte i comissari de la mostra-. Va començar assemblant-se a la Casa Batlló, després a la Casa Milà. Curiosament, és el projecte de Josep Maria Jujol que més s'ha pogut lligar al Noucentisme, i pràcticament al racionalisme, però més aviat perquè va quedar a mitges, una mica esquemàtica".

Un gran dibuixant ambidextre

Josep Maria Jujol va ser un dibuixant extraordinari i incontinent. El fons dels seus dibuixos que té el COAC al seu arxiu històric, tots ells de projectes a la demarcació de Barcelona, prové de la donació que van fer els hereus. "Qualsevol biògraf de Jujol comença elogiant la seva capacitat de dibuixar pràcticament superdotada. Era capaç de posar-se a dibui-

01. La Casa Planells com a xalet unifamiliar (1922). 02. Jujol va convertir el xalet en dos habitatges adossats (1923). 03. La Casa Planells com a habitatges de lloguer (1924). ARXIU HISTÒRIC COAC 04. La Casa Planells. PERE VIRGILI

jar amb les dues mans simultàniament pels dos extrems del paper i acabar fent un conjunt coherent. Les seves obres també estaven dibuixades, com si fos un grafiter", diu Subirà.

Molts dels croquis i apunts de Jujol del COAC s'han pogut veure en diferents ocasions al llarg dels anys i per a aquesta nova mostra Roger Subirà ha volgut explorar aspectes menys difosos de la seva obra. Per això va descartar els dibuixos de les col·laboracions amb Antoni Gaudí i d'altres obres emblemàtiques, com la masia Can Negre, a Sant Joan Despí. En lloc d'això, s'hi exposen junts per primera vegada els diferents plànols dels tres projectes de la Casa Planells i també es poden veure apunts d'alguns projectes tardans de l'arquitecte: el Palau del Vestit per

al'Exposició Universal del 1929 i la font monumental de la plaça Espanya. Com es pot veure en algunes de les obres, el Palau del Vestit es conserva mutilat, ja que va ser parcialment destruït durant un bombardeig de la Guerra Civil i es van perdre la columna de la façana i unes pintures murals. Una altra de les obres de Jujol representades són les reformes que va fer a l'Ateneu Barcelonès: en un sol dibuix hi ha des del croquis del Palau Savassona a dissenys de tiradors.

La Guerra Civil i la postguerra van ser moments molt durs per a Jujol: una de les obres d'aquell moment va ser la restauració del rosetó de Santa Maria del Pi, potser amb el record d'un altre dels dibuixos exposats, el del rosetó de Notre-Dame de la seva etapa d'estudiant. *Jujol i el dibuix* estarà oberta fins al 14 de juliol. —

